

Uchwała nr 12 / III /2008 r.
Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych
Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 6 marca 2008 r.

w sprawie ogłoszenia roku 2008 ROKIEM BOLESŁAWA CHOMICZA

Na podstawie § 24 ust. 1 pkt. 9 statutu Związku, Zarząd Główny Związku OSP RP postanawia:

§ 1

Z okazji przypadającej 27 maja br. 130. rocznicy urodzin Bolesława Chomicza ogłosić rok 2008 Rokiem Bolesława Chomicza.

§ 2

Ogłaszając rok 2008 ROKIEM BOLESŁAWA CHOMICZA - przywracamy pamięci społeczeństwa polskiego wielki wkład jaki Bolesław Chomicz wniósł w budowę nowoczesnego społecznego i samorządowego ruchu strażackiego, który przyczynił się do budowy wolnego, demokratycznego, suwerennego i zjednoczonego narodu. Oddajemy także hołd pionierowi polskich instytucji ubezpieczeniowych.

§ 3

Zobowiązać Zarząd Wykonawczy Związku OSP RP, do działań zmierzających do podjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwały w sprawie ogłoszenia roku 2008 rokiem Bolesława Chomicza.

Zobowiązać ochotnicze straże pożarne, oddziały i działacze Związku OSP RP do upowszechniania sylwetki Bolesława Chomicza w środowiskach społeczności lokalnych w ramach imprez programowych propagujących ochronę przeciwpożarową realizowanych w roku 2008.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący posiedzenia
Prezes ZG ZOSP RP

/- / Waldemar Pawlak

**BOLESŁAW CHOMICZ – ŻARLIWY POLAK – PATRIOTA,
KREATOR POLSKIEGO OCHOTNICZEGO RUCHU STRAŻACKIEGO**

Dnia 27 maja 2008 roku przypada 130-ta rocznica urodzin Bolesława Chomicza, a 15 maja 2009 r. 50-ta rocznica śmierci. Ten wybitny kreator i nestor polskiego ruchu ochotniczego pożarnictwa był żarliwym Polakiem - patriotą całym sercem oddany swemu narodowi i państwu.

Bolesław Chomicz urodził się 27 maja 1878 r. w Jarosówku w ziemi nowogródzkiej. Po ukończeniu gimnazjum odbył studia prawnicze, uzyskując tytuł magistra. W 1902 r. zatrudniony został w Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych Budowli od Ognia, a w latach 1909–1911 odbył studia uzupełniające w zakresie asekuracji i pożarnictwa na politechnice w Akwizgranie oraz praktykę w zakresie ubezpieczeń w Paryżu.

**Bolesław Chomicz o bezpieczeństwie pożarowym
i Towarzystwach Ochotniczych Straży Ogniwych (TOSO)**

Wróciwszy do Królestwa Polskiego w 1911 r., już jako specjalista, zajął się organizowaniem nowych jednostek TOSP oraz ich unowocześnianiem w zakresie organizacji, taktyki zwalczania pożarów i wyposażania w sprzęt. Realizacji tak śmiałych celów służył wydawany od 1912 r. „Przegląd Pożarniczy”, redagowany przez Bolesława Chomicza. Teraz pod auspicjami Bolesława Chomicza i Józefa Tuliszkowskiego rozwijał się wielki polski ruch społeczno-obywatelski w zakresie organizacji TOSO celem ochrony społeczeństwa przed pożarami i innymi klęskami w myśl dewizy: „Bogu na chwałę ludziom ku pomocy”. Ponawiane w tym czasie próby utworzenia społecznej organizacji koordynującej w zaborze rosyjskim działalność polskich straży pożarnych, uwieńczone zostały w 1916 r. (po opuszczeniu przez Rosjan Warszawy) powołaniem do życia Związku Floriańskiego, którego prezesem został Bolesław Chomicz. Akt taki miał istotne znaczenie dla rozwoju i integrowania polskiego ochotniczego ruchu strażackiego, tym bardziej, że prezes cały Związek włączył w nurt organizowania jednostek TOSO zwłaszcza w małych miasteczkach i na wsi.

Ówczesni działacze mieli świadomość wielkiej plagi niszczących pożarów, zwłaszcza wśród najbiedniejszych warstw ludności, a jednocześnie trudnych i złożonych przyczyn ich powstawania. Dał temu wyraz Bolesław Chomicz stwierdzając, że w zaborze rosyjskim były duże zaniedbania gospodarcze i kulturalne świadomie podtrzymywane przez władze

carskie. „Rządowi rosyjskiemu – napisał – zależało na upośledzeniu Królestwa Polskiego, zwłaszcza po powstaniu styczniowym, na zdruzgotaniu podstaw dobrobytu kraju, na złamaniu przejawów zbiorowej inicjatywy”.

W wolnej Polsce, obok wielu ważnych zadań polityczno–społecznych, Bolesław Chomicz, za zadanie szczególnie istotne i pilne dla przyszłości ruchu strażackiego, uznał potrzebę zjednoczenia strażactwa z byłych dzielnicowych związków w jeden ogólnopolski związek straży pożarnych. Z inspiracji i pod kierownictwem prezesa Związku Floriańskiego Bolesława Chomicza nastąpiło porozumienie przywódców wszystkich związków dzielnicowych i 8 września 1921 r. przybyło do Warszawy 3.690 delegatów na I Krajowy Zjazd. Zjednoczenie stało się faktem. Powołano Główny Związek Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, przyjęto jego statut, a w roku 1922 powołano Radę Naczelną(RN) Głównego Związku, która na funkcję prezesa powołała Bolesława Chomicza.

Sukcesem Bolesława Chomicza było przygotowanie pod jego kierownictwem projektu ustawy ubezpieczeniowej, korzystnej dla pogorzalców, którą Sejm RP przyjął 21 kwietnia 1921 r.

Bolesław Chomicz systematycznie troszczył się wraz z całą Radą Naczelną o doskonalenie systemu ochrony przeciwpożarowej i postęp w dziedzinie unowocześnienia straży pożarnych. Na ten temat m. in. napisał:

„Strażak doby współczesnej w swej pracy /.../ posiadał bezwiednie, jakoby w dziedzictwie, zdobycze paru pokoleń. Lecz wiedza zawodowa strażaka nie powinna ograniczać się tylko do mechanicznego władania narzędziami techniki, stałby się wówczas nie istotą myślącą, a siłą bierną mechaniczną”.

Po przewrocie majowym 1926 r. i podporządkowywaniu ochotniczych straży autorytarnym rządowi, ten wielki patriota i demokratę usunął się z działalności społecznej.

W latach okupacji niemieckiej i radzieckiej, już pod koniec 1939 r., był jednym z organizatorów Strażackiego Ruchu Oporu „Skała”, pełniąc funkcję dowódcy Okręgu Warszawsko-Lubelsko-Białostockiego. Podczas okupacji pełnił również obowiązki prezesa konspiracyjnego Związku Straży Pożarnych.

Po wyzwoleniu Polski w 1945 r. spod okupacji niemieckiej 30 września 1945 r. reaktywowano Związek Straży Pożarnych RP, a w lutym 1946 r. powołano Tymczasowy Zarząd Przymusowy z prezesem Bolesławem Chomiczem na czele. Na reaktywowany Związek i utworzony Tymczasowy Zarząd Przymusowy silny wpływ wywierała partia PPR i władza ludowa, dążąc do podporządkowania sobie tych organów. Tworzono tylko pozory, że stosowane są przedwojenne przepisy dotyczące straży (Ustawa z 1934 r., statut

Związku i statut OSP). Obawiając się wpływu starych, przedwojennych działaczy na szeregi członkowskie usuwano ich z władz i ograniczano ich działalność.

Bolesław Chomicz zdając sobie sprawę do czego dążą władze podjął zdecydowane stanowisko i 10 grudnia 1947 r. złożył rezygnację z funkcji prezesa Tymczasowego Zarządu Przymusowego i jednocześnie wycofał się całkowicie z działalności.

Stosunek Bolesława Chomicza i OSP do problemów narodu i państwa

Towarzystwa ochotniczych straży ogniowych zaboru rosyjskiego korzystając z doświadczeń i dorobku polskich konspiracyjnych organizacji patriotyczno – niepodległościowych stały się silnymi placówkami społecznego i narodowego wychowania, przygotowującego członków straży i lokalnych społeczności do walki o godność człowieka i prawo do życia w wolnej ojczyźnie. To właśnie B. Chomicz, J. Tuliszkowski, S. Waligórski, L. Ostaszewski, E. K. Szyller i wielu innych prowadziło konspiracyjne przygotowania do walki o „Niepodległą”. Już w okresie rewolucji 1905 –1907 Bolesław Chomicz inspirował i kierował walką strażaków i lokalnych społeczności o swobody oświatowe, kulturalne i polityczne. Za działalność tę został zwolniony z pracy i uwięziony.

Działalność patriotyczno-narodowa polskich strażaków podczas zaborów przyniosła w efekcie ich powszechny udział w walce o niepodległość w 1918 roku. Strażacy walczyli w Legionach Piłsudskiego i Polskiej Organizacji Wojskowej (POW), rozbrajali Niemców, wstępowali do Wojska Polskiego oraz uczestniczyli powszechnie w Powstaniu Wielkopolskim (1918 r.) i trzech Powstaniach Śląskich, a także uczestniczyli w wyzwolaniu Pomorza Nadwiślańskiego przez Armię gen. Józefa Hallera i walce z najazdem bolszewickim w 1920 roku.

W sprawie wojny 1920 roku Związek Floriański wydał odezwę skierowaną do wszystkich OSP i strażaków podpisaną przez prezesa zarządu Bolesława Chomicza w której napisano: „Wszystkich, komu drogi jest ideał niezależności Polski, wszystkich, kto ziemię, mowę i kulturę ojczystą miłuje a nie pragnie jej pohańbienia przez motłoch wschodni – niech ożywi hasło solidarności narodowej (...) Druhowie! Byliście do tej chwili cenionymi synami Ojczyzny (...) Dziś więc do Was (...) wołamy: do broni, Druhowie stańcie jak jeden mąż, jako jeden syn mocarny w obronie Ojczyzny (...)”.

Apel Związku Floriańskiego podjęły istniejące wówczas polskie związki: Związek Małopolski z siedzibą we Lwowie, Związek Wielkopolski, Związek Cieszyński oraz liczni strażacy z terenów wchodzących wówczas w skład państwa polskiego.

Liczni działacze ze wszystkich zaborów byli autorami wielkiego czynu politycznego i zbrojnego ochotniczego ruchu strażackiego w walce o sprawiedliwy kształt granic państwa i suwerenność oraz o demokratyczny kształt ustroju politycznego.

Bolesław Chomicz, natychmiast po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, ustosunkował się do dokonań narodu w okresie niewoli pisząc z ufnością: „Rozszarpany przez wrogów przed laty 150-ciu na części przemocą brutalną, przytwierdzony do rydwanów wrogiej jego jestestwa polityki państwowej i społecznej (...) odrodzi się wreszcie naród polski w morzu krwi i zniszczeń do bytu niepodległego, by (...) zająć sobie należyte miejsce wśród innych wolnych i wielkich narodów”.

Bolesław Chomicz, mocno wierzył w naród i jego suwerenne prawo stanowienia o swoim losie. Na ten temat napisał: „Na pokolenie przeto współczesne spadł ciężki, a zarazem i zaszczytny obowiązek: wykazać przed sobą i pokoleniami przyszłymi, iż naród godzien jest niepodległości, iż lata niewoli go nie upodliły lecz zahartowały jeno do bytu samodzielnego (...), że zdołamy przy demokratycznym ustroju wytworzyć w sejmie wolę zbiorową narodu, a wykonanie tej woli przekazać mocnemu rządowi, zapewniając zarządzeniom jego posłuch i poszanowanie”.

Z dużą troską odnosił się do występujących w społeczeństwie niedociągnięć w zakresie postaw obywatelskich spowodowanych niewolą i stawiał przed TOSP pilne zadania w zakresie uobywatelnienia ich oraz społeczności lokalnych pisząc: „W Polsce, gdzie przy braku do niedawna bytu samodzielnego i rządu własnego, nie wpojone zostało jeszcze w masach szerszych głębsze poczucie posłuchu dla autorytetu władz własnych, gdzie przeto obywatel nadużywa wolności, (...) - placówka ochotniczej straży pożarnej staje się na wsi, w miasteczku i w mieście, nawet większym – pierwszorzędną szkołą dla uobywatelnienia mieszkańców”.

W innych wypowiedziach Bolesław Chomicz przypominał: „Każdy więc choć na skromnym swym posterunku niechaj pamięta, że jest włodarzem ojcowizny swojej, że jeśli pracę poświęca otoczeniu, to lepsze jutro dla przyszłych pokoleń zapewnia”.

Był demokratą, zwolennikiem nowoczesnego państwa, w którym obywatele stanowią wielki zespół przepojony myślą dobra powszechnego, a wyłoniony z tego społeczeństwa rząd jest jedynie wykonawcą woli tegoż narodu. Obywatel w takim państwie jest żywym składnikiem i współtwórcą jego ustroju „odpowiedzialnym wobec siebie i swych współbraci z posłuchem jednoczesnym dla jednostek u steru rządu i samorządu stojących”.

W latach Polski Ludowej ten wybitny demokratą i społecznik podjął kontynuację swego dzieła życiowego – budowy Polski niezawisłej, w której obywatel jest jej żywym współtwórczym elementem. Dał temu wyraz zaraz po wyzwoleniu pisząc między innymi: „Prochom poległych oddajmy hołd korny – a żyjącym udzielmy chwały i otuchy dla

dalszych wysiłków na posterunku społecznym w Polsce już wyzwolonej, niezawisłej, a wyposażonej we wszelkie możliwości świetnego rozwoju na podstawie ustroju demokratycznego, (...) Pamiętajcie, Druhowie, że Państwo – zwłaszcza nasza Rzeczpospolita Polska - musi być, jako zespół obywateli społeczeństwem zorganizowanym ku obronie bytu i dobrobytu ludności, pojętej jako jedna wielka rodzina – naród o dziejowej przeszłości i przyszłości”.

Na temat istoty OSP Bolesław Chomicz miał utrwalony pogląd uważając, że muszą to być organizacje społeczne, samorządne, kierujące się zasadami demokracji, solidaryzmu społecznego i wzajemnej pomocy. Wyrazem tego są między innymi słowa: „Zbiorowa ochrona życia i mienia całego społeczeństwa przed niszczącą klęską żywiołową, jaką jest pożar, spoczywa w ręku nie sił płatnych, najemnych, lecz samych obywateli, dobrowolnie stojących w szeregach pod sztandarem bezinteresownej, ofiarnej, a ciężkiej i odpowiedzialnej służby politycznej dla której drogowskazem są hasła: „w jedności siła” i „jeden za wszystkich - wszyscy za jednego”, „Na gruncie ochotniczych straży pożarnych wiele działań można dobrego w kierunku podniesienia poziomu kultury, oświaty i etyki wśród miejscowego społeczeństwa (..) krzewienie oświaty i czytelnictwa, jako przyjaciół kultury i rozumu, propagowanie – patriotyzmu jako fundamentu miłości Państwa własnego, budzenie w ogóle wszystkich cnót obywatelskich ...”.

Bolesław Chomicz posiadał liczne odznaczenia państwowe i korporacyjne np.: w 1921 roku odznaczony został najwyższym odznaczeniem Związkowym – Złotym Znakiem Związku, w 1923 roku Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta,

Przywracając pamięci tego wielkiego Polaka:

- 11 listopada 1988 r. odsłonięto tablicę pamiątkową na Jego grobie.
- Uchwałą nr 3/4/96 z dnia 27.06.1996 r. z okazji jubileuszu 75-lecia Związku OSP RP Prezydium Zarządu Głównego Związku OSP RP ustanowiło Medal Honorowy im. Bolesława Chomicza za szczególne zasługi dla rozwoju i umacniania Związku OSP RP
- 12 września 2004 w Kościele pw. Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych w Warszawie na Chomiczówce wmurowano epitafium pamięci Bolesława Chomicza.

Opracował, dr E. Walczak 04.03.2008 r.